

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ДНУ «ОМА»

В. І. Чимшир

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Менеджмент морських ресурсів»

Рівень вищої освіти	<u>Перший</u>
Галузь знань	<u>27 Транспорт</u>
Спеціальність	<u>271 Морський та внутрішній водний транспорт</u>
Спеціалізація	<u>271.02 «Управління судновими технічними системами і комплексами»</u>

Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»

Кафедра Суднових енергетичних установок і систем

Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент морських ресурсів» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Управління судновими технічними системами і комплексами»

Розробник: Мазур Тетяна Миколаївна, ст.викладач кафедри суднових енергетичних установок і систем ДІ НУ «ОМА».

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри суднових енергетичних установок і систем ДІ НУ «ОМА».

Протокол від « 25 » серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри

Ігор МАСЛОВ

Секретар кафедри

Андрій НАЙДЬОНОВ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої-професійної програми «Управління судновими технічними системами і комплексами» доц. Масловим І. З.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Менеджмент морських ресурсів» – забезпечити глибокі знання стосовно можливостей і обмежень людини при прийнятті управлінських рішень в екстремальних умовах роботи в морі; розвиток та закріплення позитивного ставлення до безпечних методів управління судном і успішних командних дій у кризових ситуаціях.

Мова навчання – українська.

Статус дисципліни – обов'язкова

Навчальна дисципліна забезпечує реалізацію вимог наступних розділів Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками:

розділу А-III/1 (функція: «Експлуатація судна і піклування о людях на рівні експлуатації») Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти, з поправками. Сфера компетентності: «Застосування навичок лідерства та робота в команді».

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері суднової інженерії, що передбачають застосування теорій і методів наук про устрій судна, механічну та електричну інженерії, експлуатацію та ремонт засобів транспорт, управління ресурсами та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 6. Здатність працювати в команді, організовувати роботу колективу, у тому числі, в складних і критичних умовах.

ЗК 7. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 8. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 15. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 16. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 12 Здатність розв'язувати складні непередбачувані задачі та проблеми експлуатації, обслуговування та ремонту суднових технічних засобів, систем і конструкцій

Загальнофахові компетентності (ЗФК):

ЗФК 5 Здатність здійснювати нагляд та контроль за виконанням вимог національного та міжнародного законодавства в сфері мореплавства та заходів щодо забезпечення охорони людського життя на морі, охорони і захисту морського середовища

Програмні результати навчання:

ПРН 10 Знання принципів управління ресурсами машинного відділення та здатність їх використовувати у повсякденних і непередбачуваних умовах.

PH55. Знання методів ефективного управління ресурсами, методів прийняття рішень та уміння їх застосовувати.

Кількість кредитів ЄКТС: 2.

Форма підсумкового контролю: залік.

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Менеджмент морських ресурсів» передбачає здобуття студентом наступних результатів навчання за навчальною дисципліною:

- Здатність працювати в команді, організувати роботу колективу, у тому числі, в складних і критичних умовах.
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність розв'язувати складні непередбачувані задачі та проблеми експлуатації, обслуговування та ремонту суднових технічних засобів, систем і конструкцій.
- Знання принципів управління ресурсами машинного відділення та здатність їх використовувати у повсякденних і непередбачуваних умовах.
- Знання методів ефективного управління ресурсами, методів прийняття рішень та уміння їх застосовувати.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)			Відповідність модельному курсу ІМО
	Денна форма навчання 4 курс 7 семестр (ПЗСО)			
	Кількість аудиторних годин	Лекції	Практичні	
Розділ 1. Фактори безпечного управління судновими екіпажами				
Тема1. Концепція та методологія управління людськими ресурсами на морі.	2	2	-	Leadership and teamwork (Model Course 1.39) 3.7 – 3.7.5
Тема2. Значення культурних відмінностей в багатонаціональному екіпажі	6	4	2	
Тема3. Лідерство та управління на судні	6	4	2	
Тема4. Соціально-психологічні основи керівництва судновим екіпажем	5	4	1	
Разом за розділом 1:	15	10	5	X
Розділ 2. «Людський фактор» на морі				
Тема7. Вплив «людського фактору» на аварійність суден	5	4	1	Leadership and teamwork (Model Course 1.39) 3.7 – 3.7.5
Тема8. Вплив рівня автоматизації на безпеку управління судном	4	2	2	
Тема9. Шляхи запобігання впливу «людського фактору» на морі	6	4	2	
Разом за розділом 2:	15	10	5	X
Всього аудиторних годин	30	20	10	X
Самостійна робота (години)	30			
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	60			

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних занять
1 1.1 1.2 1.3	Соціально-психологічні основи керівництва судновим екіпажем. Особливості психологічного стану моряка в умовах рейсу. Робоче навантаження та його вплив на психологічний стан моряка. Механізми забезпечення психологічної стабільності моряка.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань
2 2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7	Зворотній комунікаційний зв'язок: обґрунтований сумнів та відповідь. Особливості комунікації у судновому екіпажі. «Обґрунтований сумнів та відповідь», як специфіка професійного спілкування на судні. Роль брифінгу та дебрифінгу в судновій діяльності. Види спілкування. Типові помилки у спілкуванні. Основні принципи спілкування: інтерактивний зворотній зв'язок (замкнена петля). Інструктаж та його значення для аналізу ситуації.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань
3 3.1 3.2 3.3 3.4 3.4 3.5 3.6	Процес прийняття рішень. Визначення, усвідомлення та аналіз ситуації. Формування управлінських рішень та їх основні моделі. Процес прийняття рішень в умовах екстремальної та надзвичайної ситуації. Суть поняття «рішення». Типи рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття рішення. Помилки, як причина неправильно прийнятого рішення.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань
4 4.1 4.2 4.3 4.4	Вплив «людського фактору» на аварійність суден. Типи аварійних ситуацій. Стратегія поведінки в аварійній ситуації. Методи управління та способи їх застосування під час аварійної ситуації. Значення «безпечних» та «небезпечних» думок.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань
5 5.1	Шляхи запобігання впливу «людського фактору» на морі.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання,

5.2	Нормативно-правова база регулювання безпеки мореплавства.	виконання тестових завдань
5.3	Основні механізми зниження впливу «людського фактору».	
5.4	Соціально-культурні механізми запобігання впливу «людського фактору».	
5.5	Основні психологічні механізми зниження впливу «людського фактору».	
	Соціально-культурні механізми запобігання впливу «людського фактору».	

5. Завдання для самостійної роботи

Перелік видів самостійної роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни ;
- виконання індивідуальних занять ;
- підготовка до практичних занять.

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

7. Методи контролю

Форма контролю – залік.

Методи контролю – усний.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ з/п	Результати навчання	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною
1	Лекція: обґрунтування основних питань щодо процесу управління морського екіпажу, знати основні функції управління.	усна відповідь на питання теоретичного матеріалу, з певних окремих питань лекційного курсу; контрольна робота.	Рекомендовані методичні посібники, учбова література, слайди, плакати
2	Практичне заняття: демонстрація знань проблем з управління персоналом на судні та його підготовки, відповідних міжнародних морських конвенцій, рекомендацій та національного законодавства; аналізувати необхідну інформацію щодо реальної ситуації, вміти виважено приймати	виступ на практичних заняттях; захист теми з самостійних завдань. Обговорення ситуацій в морському екіпажі при виконанні задач довгострокового рейсу, розв'язання задач, вправ, тестових завдань.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань

адекватні визначати безпеки і т.д.	рішення, стратегію		
--	-----------------------	--	--

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS		За шкалою оцінювання ДІ НУ «ОМА»		
Оцінка	Пояснення	Екзамен		Залік
A	Відмінно	Відмінно	5	Зараховано
B	Дуже добре	Добре	4	
C	Добре			
D	Задовільно	Задовільно	3	
E	Достатньо			
FX	Незадовільно	Незадовільно	2	Не зараховано

Загальні критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Наведені нижче по тексту критерії є загальними. Кожна кафедра має право адаптувати наведені критерії під конкретну навчальну дисципліну її зміст та результати навчання.

A (відмінно) – оцінка «відмінно»

Глибокі знання і розуміння навчального матеріалу, виконання завдань без/або з незначною кількістю недоліків в обсязі, передбаченим робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач освіти вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. Використовує набуті знання і вміння для прийняття рішень у стандартних і нестандартних ситуаціях. Переконаливо аргументує відповіді, відстоює власну позицію щодо питань, які розглядаються. Здобувач освіти добре знайомий з основною, а також додатковою літературою.

B (дуже добре) – оцінка «добре»

Достатньо повні знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з незначною кількістю недоліків та/або негрубих помилок. Здобувач освіти вміє застосовувати набуті знання та вміння для вирішення практичних завдань, у відповіді прослідковується порушення принципу систематичності і логічності викладу навчального матеріалу. Самостійно виправляє допущені помилки, виявляє ґрунтовне знання основної бібліографії, однак лише поверхово орієнтується у допоміжній літературі.

C (добре) – оцінка «добре»

Загальні знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з певною кількістю недоліків і несуттєвих помилок. Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію в цілому самостійно застосовувати її на практиці. Відповідь здобувача освіти правильна, але недостатньо повна, бездоказова. Здобувач освіти самостійно виправляє помилки, виявляє знайомство та розуміння основної бібліографії, однак зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

D (задовільно) – оцінка «задовільно»

Базові знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з суттєвими недоліками або помилками. Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. У своїх міркуваннях опирається на повторення думок викладача або автора, не вміє навести власні приклади, не може відповісти на додаткові запитання. Здобувач освіти виявляє поверхове знайомство та розуміння лише основної бібліографії та зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

E (достатньо)– оцінка «задовільно»

Знання та розуміння навчального матеріалу на рівні мінімальних вимог. Здобувач освіти бачить навчальну дисципліну як нагромадження випадкових і не пов'язаних між собою тем. У своїх міркуваннях не здатен аналізувати окрему тему дисципліни у контексті інших тем і виражати взаємозв'язок між ними, відповіді мають шаблонний характер і не відображають самостійного розуміння теми. Здобувач освіти поверхово орієнтується в основній бібліографії.

FX (незадовільно) – оцінка «незадовільно»

Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну його частину. Він спроможний висвітлити лише окремі питання, не вміючи їх аргументувати чи пояснити. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни відсутня. Його участь у навчальному процесі є пасивною, відповіді в більшості є невірними або дуже поверховими і обмежуються механічним засвоєнням програми навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Абрамова Н.А. Человеческий фактор в управлении /Абрамова Н.А., Гинсберг К.С., Новиков Д.А. - М., 2006. - 496 с.
2. Абчук А.А. Теория риска в морской практике. – Л.: Судостроение, 1983. – 150 с.
3. Волков И.П. О личности, авторитете руководителя – Социальная психология личности. – Л., Медицина 1974. – 165 с.
4. Гришина Н. В. Психология конфликта. – М., 2002.
5. Жаворонкова Г. В. Управляння конфліктами: текст лекцій: навч. посібник / Г. В. Жаворонкова [та ін.] . – К. : Кондор, 2010 . – 170 с.
6. Жуплий В.И. Организация и управление экипажем. Конспект лекций. – Керчь, 2012. – 40 с.
7. Зайцева Т.Г. Психічна культура як фактор психоемоційної стійкості моряка. – Херсон: ХДМІ, 2009. – 99 с.
8. Зеленин М.П., Бедний З.Г. Ергономика на морском транспорте: учебн. пособие для вузов мор. трансп. – М.: Транспорт, 1980. – 176 с.
9. Кабаченко Т.С. Психология в управлении человеческими ресурсами /Т.С. Кабаченко. – СПб.: Питер, 2006. –399 с.
10. Кацман Ф.М. Человеческий фактор в проблеме обеспечения безопасности судоходства. – СПб.: СПГУВК, 2003. – 150 с.
11. Клименко В.Д. Безопасность мореплавания и учет человеческого фактора//Морской транспорт. сер. «Судовождение, связь и безопасность мореплавания»: Экспресс-информация. – М.: Мортехинформреклама, 2002. – Вып. 8 (399).
12. Клименко В.Д., Сазонов А.Е. Учет человеческого фактора в судоходных компаниях. Морские информационные технологии: Сб. науч. трудов, выпуск 2., – СПб.: Элмор, 2002. – 164 с.
13. Костырь Е. В., Топалов В. П., Позолотин Л. А., Торский В. Г. Лидерство в судовом экипаже = Leadership: учеб. Пособие. - Одесса: Астропринт, 2011. - 128 с. – (Серия «Библиотека моряка» (БМ): вып. 18).
14. Менеджмент морських ресурсів: навч. посібник / Херсонська держ. морська академія. - 2-ге вид. - Херсон: Грінь Д.С., 2014. - 100 с.
15. Менеджмент на транспорте: учебное пособие / Ю.В. Буравлев и др.; ред. Н.Н. Громов, В.А. Персианов. - 4-е изд., стереотип. - М. : Академия, 2008.- 528 с.
16. Мэскон М. Основы менеджмента: Пер. с англ./М.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. – М.: Дело, 1997. – 704 с.
17. Методические указания к разделу «Психология группы» курса «Профессиональная психология моряка»/ Сост.: О. А. Истомина. – Владивосток: Мор. гос. ун-т им. Адмирала Г. И. Невельского, 2006. – 83 с.
18. Нелепин Р.А., Соболев Л.Г., Волков А.А. Автоматизация морских судов. – Л.: Судостроение, 1983, 80 с.
19. Обозов Н.Н., Щекин Г.В. Психология работы с людьми. – К., Феникс 1990. – 250 с.
20. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. Книги ХХІ 2010 р., - 464 с.
21. Сергеев С.Ф. Инженерная психология и эргономика. Учебное пособие. М: НИИ школьных технологий, 2008 г., 176 с.
22. Стадниченко С.М. Человеческий фактор на море: учебно-методическое пособие. – Одесса: Астропринт, 2003. – 192 с.
23. Топалов В.П., Торский В.Г. Риски в судоходстве. – Одесса: Астропринт, 2007. – 368 с.
24. Торский В.Г., Топалов В.П. Управление судовыми экипажами. – Одесса: Астропринт, 2000. – 212 с.

25. Топалов В. П. Маркетинг и менеджмент в судоходстве (Основные понятия, элементы и принципы): учеб. пособие / В.П. Топалов, В.Г. Торский. – Одесса: Астропринт, 2008. – 84 с.
26. IMO model course.
27. IMO. Human Element Analysing Process to the IMO Rule-Making Process MSC/Circ. 1022, MEPC/Circ. 391

Допоміжна:

1. Басанець М. Г. Безпека життєдіяльності: Одеська національна морська академія. – Одеса, 2009. – 310 с.
2. Будиянский Н. Ф. Психология управления. – Одесса, 2002. – 205 с.
3. Виханский О.С. Менеджмент: учебник / О.С. Виханский, А. И. Наумов. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономист, 2006. – 670 с.
4. Довгань Л. Є. Праця керівника або практичний менеджмент: Навч. посібник. - К.:”ЕксОб”, 2002. - 384 с.
5. Занковский А. Н. Психология деловых отношений: Учебно-методический комплекс. – М.: Изд. центр ЕОАИ, 2008. – 384 с.
6. Кодекс торгового мореплавания Украины. - Одесса: Феникс, 2002. -128с
7. Лукичева Л.И. Управление организацией: Учебное пособие. — 3-е изд., стер. — М.: Омега-Л, 2006. — 360 с.
8. Макашина И., Малиночка Э. Профессионализм менеджеров морского торгового флота и его отражение в образовании / И. Макашина, Э. Малиночка // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 3: Педагогика и психология. – Вып. 5. – 2008.
9. Панасюк І. В. Людський фактор у формуванні безпеки праці людини/ І. В. Панасюк, Л. І. Микитенко, Н. С. Данилевич// Київський національний університет технології та дизайну, К., 2012. - № 2 (3). – с. 1 – 8.
10. Питерс Т. В поисках эффективного управления: опыт лучших компаний: Пер. с англ. – М.: Мысль, 1986. – 364 с.
11. Питерс Том. Основы. Лидерство. Вдохновляй, освобождай, достигай! СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2006. - 161 с.
12. Сикевич З. В. Социология и психология национальных отношений. СПб.: Издательство Михайлова В.А., 1999. - 203 с.
13. Соколова А. И. Социально-психологические основы управления производством на морском транспорте. Тексты лекцій. – М., 1982. – 44 с.
14. Шарлай Г. Н. Матрос морского судна. - Владивосток, 2010. - 283 с.
15. Чернышев В. Ф., Канатов Ю. В., Ремнев А. П., Демидов Б. Г. Начальная подготовка по вопросам безопасности и инструктажу в вопросах и ответах. 3 части: учебное пособие. – Новороссийск «ГМУ им. адмирала Ф.Ф. Ушакова», 2006. – 155 с.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Допускається використання будь-яких відкритих інтернет-ресурсів за тематикою дисципліни.

1. Гріценко І.П. Етнокультурний стереотип як феномен культури: дис. Канд. Філософ. Наук: 09.00.04/Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського. – Сімферополь, 2004.//<http://www.lib.ua.ru.net/diss/cont/29730>
2. Психологія праці. //<http://gzvon.pyramid.volvia.ua/biblioteka/kafedra>
3. Резолюція ІМО А.868(20). //http://www.rise.odessa.ua/texts/A868_20e
4. Резолюція ІМО А.918(22). //<http://www.rise.odessa.ua/texts/A918>
5. Резолюція ІМО А.849(20). //[http://gfi.chat.ru/imo/A884\(21\).htm](http://gfi.chat.ru/imo/A884(21).htm).
6. Резолюція ІМО А.884(21). //[http://gfi.chat.ru/imo/A884\(21\).htm](http://gfi.chat.ru/imo/A884(21).htm).
7. Резолюція ІМО А. 772(18). //<http://sea-safety.ucoz.ru/index/0-85>.
8. Резолюція ІМО А.850(20). //<http://docs.cntd.ru/document/901800775>.